

Interreg
ADRION **ADRIATIC-IONIAN**
European Regional Development Fund - Instrument for Pre-Accession II Fund

ARIEL

Αλιεία Μικρής Κλίμακας: Πηγές Χρηματοδότησης

Αθήνα, 2019

Το παρόν εκπαιδευτικό εγχειρίδιο αποτελεί παραδοτέο του Πακέτου Εργασίας 3 - Δράση T2.2. του προγράμματος **ARIEL** το οποίο συγχρηματοδοτείται στα πλαίσια του **INTERREG VB ADRION 2014-2020**. Το πρόγραμμα επικεντρώνεται στους τομείς Αλιείας μικρής κλίμακας (FSS) και Υδατοκαλλιέργειας (AQ) στην περιοχή της Αδριατικής - Ιονίου και στοχεύει στην προώθηση τεχνολογικών και μη τεχνολογικών λύσεων με την χρήση καινοτομιών, μεταξύ των αλιέων-υδατοκαλλιεργητών, της διοίκησης και της έρευνας. Σε αυτό συμμετέχουν συνολικά εννέα φορείς από τέσσερις χώρες (Ιταλία, Ελλάδα, Κροατία και Μαυροβούνιο). Επιμέρους στόχοι του προγράμματος είναι:

- Η δημιουργία ενός μακροπρόθεσμου δικτύου συνεργασίας και ανταλλαγής γνώσεων σε περιφερειακό και διακρατικό επίπεδο.
- Η υποστήριξη των δημόσιων διοικητικών φορέων για την προώθηση στοχευμένων νομοθετικών ρυθμίσεων, με επιστημονική βάση.
- Η υποστήριξη επιχειρήσεων Αλιείας μικρής κλίμακας και Υδατοκαλλιέργειας, με σκοπό την ενίσχυση της βιωσιμότητας και της ανταγωνιστικότητάς τους.

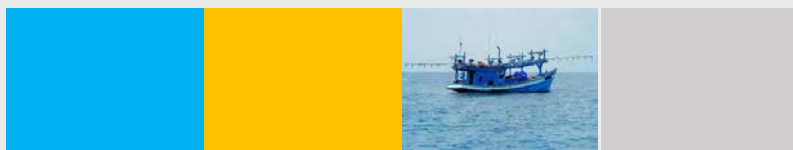
Επιστημονική Υπεύθυνη του προγράμματος για την Ελλάδα είναι η Δρ Β. Βασιλοπούλου, Ερευνήτρια του Ελληνικού Κέντρου Θαλασσίων Ερευνών (ΕΛΚΕΘΕ)

Επιμέλεια κειμένου: Δρ Αλεξάνδρα Σιντόρη

Περιεχόμενα

Εισαγωγή	3
Κοινή Αλιευτική Πολιτική	5
Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας (ΕΤΘΑ).....	6
Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Αλιεία και Θάλασσα 2014-2020	7
Μέτρο 3.1.8.....	13
Μέτρο 4.1.20.....	16
Μέτρο 3.1.22.....	18
Μέτρο 6.1.10.....	19
Μέτρο 3.4.4.....	21
Προγράμματα τοπικής ανάπτυξης με πρωτοβουλία των τοπικών κοινοτήτων - CLLD LEADER (Leader Αλιείας)	22
Επίλογος	25
Χρήσιμοι σύνδεσμοι.....	28

Εισαγωγή

Η αλιεία αποτελεί σημαντικό παραγωγικό κλάδο στην Ελλάδα καθώς βοηθά στη διατήρηση του οικονομικού και κοινωνικού ιστού πολλών νησιωτικών και παράκτιων περιοχών. Ο ελληνικός στόλος χαρακτηρίζεται από την ύπαρξη πολλών μικρών αλιευτικών σκαφών (<12 μέτρων) που δραστηριοποιούνται κατά μήκος της εκτεταμένης ακτογραμμής της χώρας. Η παράκτια ή μικρής κλίμακας αλιεία, όπως ονομάζεται, αποτελεί το 94% του ελληνικού στόλου και αφορά κυρίως σκάφη μεγάλης ηλικίας και μικρής υποδύναμης και χωρητικότητας. Υπολογίζεται παρόλα αυτά, ότι ποσοστό 72% της συνολικής αξίας των αλιευμάτων της χώρας και ποσοστό 85% της συνολικής απασχόλησης στον κλάδο αφορά την αλιεία μικρής κλίμακας¹, γεγονός που υπογραμμίζει τη σημασία της, ως πηγή κύριου ή συμπληρωματικού εισοδήματος των παράκτιων και νησιωτικών περιοχών.

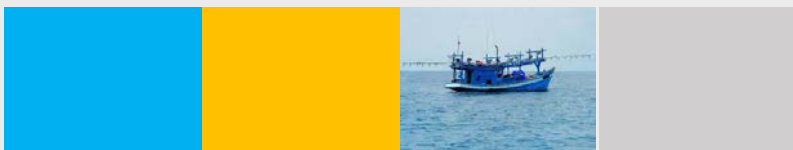
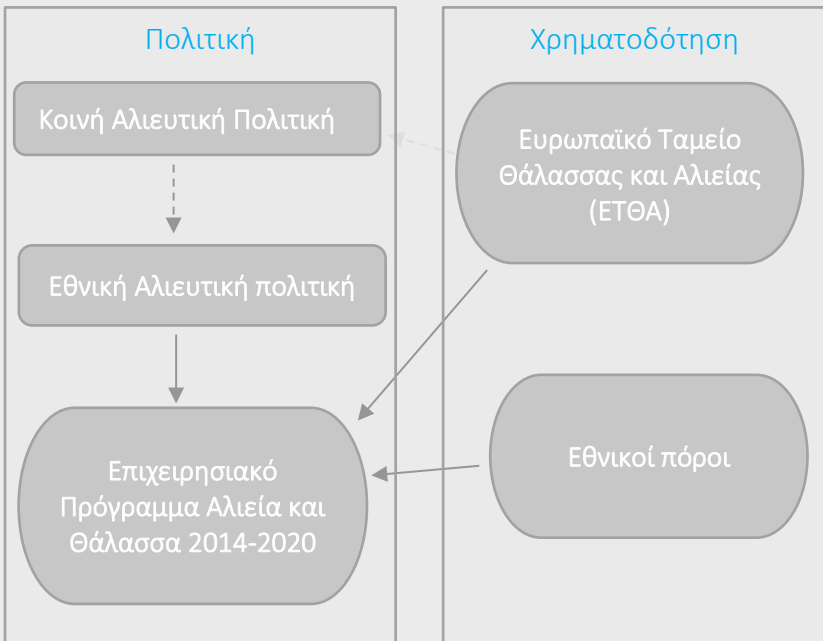
Κάτω από αυτό το πλαίσιο, η διατήρηση της δραστηριότητας αποτελεί βασικό στόχο της εθνικής αλιευτικής πολιτικής η οποία μέσα από μια σειρά μέτρων στοχεύει στον εκσυγχρονισμό του ελληνικού στόλου, στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του κλάδου, στην ενίσχυση της απασχόλησης και της ποιότητας ζωής στις παράκτιες και νησιωτικές περιοχές και στη μετάβαση προς μια βιώσιμη ανάπτυξη της αλιευτικής δραστηριότητας.

¹Ετήσια έκθεση Στόλου 2018, διαθέσιμη στην ηλεκτρονική διεύθυνση:
<http://www.alieia.minagric.gr/sites/default/files/basicPageFiles/Annual%20Fleet%20Report%202018.pdf>

Η εθνική αλιευτική πολιτική:

- εναρμονίζεται με την Κοινή Αλιευτική Πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης,
- εκφράζεται μέσα από το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Αλιείας και Θάλασσας και
- συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας.

Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό προσδοκά να συνοψίσει τις δυνατότητες και πηγές χρηματοδότησης της αλιείας μικρής κλίμακας και να αποτελέσει οδηγό για τους αλιείς που επιδιώκουν να επενδύσουν και να βελτιώσουν στην αλιευτική τους επιχείρηση.

Κοινή Αλιευτική Πολιτική

Η αλιεία ως οικονομική δραστηριότητα στηρίζεται στην εκμετάλλευση κοινών φυσικών πόρων από τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Για το λόγο αυτό, η αναγκαιότητα επιβολής κοινών κανόνων για τη διαχείριση των αλιευτικών στόλων και τη διατήρηση των αλιευτικών αποθεμάτων αναγνωρίστηκε από την ίδρυση της Ένωσης και εκφράζεται ήδη από τη Συνθήκη της Ρώμης, το 1957. Τα πρώτα χρόνια η αλιευτική πολιτική αποτέλεσε μέρος της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής. Από τη δεκαετία του '70 όμως καθιερώθηκε ως ανεξάρτητη Κοινή Αλιευτική Πολιτική (ΚΑΛΠ) και έκτοτε υπέστη πολλές μεταρρυθμίσεις. Η τελευταία μεταρρύθμιση τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιανουαρίου 2014.

Ένα βασικό πρόβλημα που αντιμετωπίζει η αλιεία είναι η εξάντληση των ιχθυοαποθεμάτων, ειδικά των ειδών που αποτελούν αντικείμενο υπεραλίευσης. Για την αντιμετώπιση αυτής της απειλής η ΚΑΛΠ έχει θεσμοθετήσει μια σειρά μέτρων ώστε να διασφαλίσει ότι οι αλιευτικές πρακτικές δεν υπονομεύουν τη διατήρηση των ιχθυοαποθεμάτων και τη

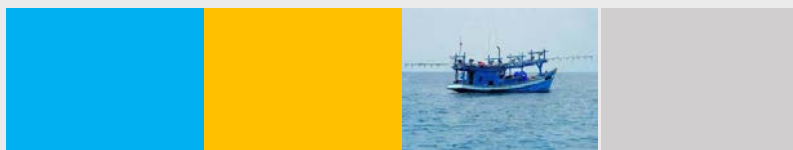

μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα του ευρωπαϊκού αλιευτικού κλάδου. Η αλιεία αποτελεί μια από τις κύριες δραστηριότητες της γαλάζιας οικονομίας, και επομένως στόχος της ΚΑΛΠ είναι να διασφαλίσει την οικονομική ευρωστία του κλάδου καθώς και τη βελτίωση του επιπέδου διαβίωσης των κοινοτήτων που στηρίζονται σε αυτόν. Με άλλα λόγια, **στόχος** της ΚΑΛΠ είναι να καταστήσει την αλιεία περιβαλλοντικά, οικονομικά και κοινωνικά βιώσιμη.

Κύριο χρηματοδοτικό εργαλείο για την επίτευξη των στόχων της ΚΑΛΠ για την περίοδο 2014-2020 αποτελεί το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας.

Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας (ΕΤΘΑ)

Το ΕΤΘΑ είναι ένα από τα πέντε Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Μέσα από το ΕΤΘΑ ασκείται η ΚΑΛΠ για την περίοδο 2014-2020. Το ταμείο στοχεύει στην ενίσχυση της βιώσιμης αλιείας και στην υποστήριξη της ανάπτυξης των παράκτιων κοινοτήτων. Προκειμένου να πετύχει τους στόχους του, το ταμείο συγχρηματοδοτεί έργα μέσω του επιχειρησιακού προγράμματος που καταρτίζει κάθε χώρα και που εγκρίνεται από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Ο προϋπολογισμός του ταμείου για την περίοδο 2014-2020 φτάνει τα 6.4 δισεκατομμύρια ευρώ, εκ των οποίων το 89% λαμβάνεται ως χρηματοδότηση από τα κράτη μέλη. Η χρηματοδότηση που λαμβάνει κάθε χώρα από το ΕΤΘΑ εξαρτάται από το μέγεθος του

αλιευτικού της τομέα. Μετά την έγκριση του εθνικού επιχειρησιακού προγράμματος, η διαχειριστική αρχή της χώρας αναλαμβάνει την υλοποίηση του.

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Αλιεία και Θάλασσα 2014-2020

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Αλιεία και Θάλασσα 2014-2020 (ΕΠΑΛΘ) εγκρίθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις 23 Οκτωβρίου 2015.

Οι στόχοι του προγράμματος αποτυπώνουν τις έξι ενωσιακές προτεραιότητες για την αλιεία και τις υδατοκαλλιέργειες. Οι βασικές στρατηγικές για την αλιεία της χώρας, όπως εκφράζονται στο ΕΠΑΛΘ, είναι η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της βιωσιμότητας των Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων (ΜΜΕ) του τομέα της Αλιείας και της Υδατοκαλλιέργειας (αλιεία, υδατοκαλλιέργειες, εμπόριο και μεταποίηση), η προστασία του περιβάλλοντος και η προώθηση της αποδοτικότητας των πόρων.

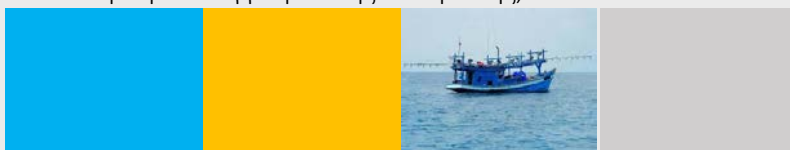
Αναφορικά με την **Προτεραιότητα 1** της Ένωσης «*Προώθηση της περιβαλλοντικά βιώσιμης, αποδοτικής ως προς τη χρήση των πόρων, καινοτόμου, ανταγωνιστικής και βασιζόμενης στη γνώση αλιείας*» και λαμβάνοντας υπόψη τον χαμηλό βαθμό ανταγωνιστικότητας του κλάδου της θαλάσσιας αλιείας και τα χαρακτηριστικά του αλιευτικού στόλου (πολλά και μικρά σκάφη, μεγάλη ηλικία, περιορισμένη χωρητικότητα - δυναμικότητα), το ΕΠΑΛΘ περιλαμβάνει δράσεις που προάγουν τον εκσυγχρονισμό

του στόλου και των υποδομών (αλιευτικά καταφύγια, αλιευτικοί λιμένες) καθώς και την ενίσχυση του ανθρώπινου δυναμικού.

Συγκεκριμένα, οι παρεμβάσεις που προβλέπονται στο ΕΠΑΛΘ αφορούν:

- επενδύσεις που σχετίζονται με την ασφάλεια επί του σκάφους και τη βελτίωση της υγιεινής και της ποιότητας των προϊόντων καθώς και την αντικατάσταση ή τον εκσυγχρονισμό των μηχανών σκαφών της παράκτιας αλιείας μικρής κλίμακας,
- επενδύσεις που προσθέτουν αξία στα αλιευτικά προϊόντα επιτρέποντας στους αλιείς να πραγματοποιούν την επεξεργασία, την εμπορία και την άμεση πώληση των δικών τους αλιευμάτων,
- επενδύσεις σε εξοπλισμό επί του σκάφους που στοχεύουν στη μείωση της εκπομπής ρύπων ή αερίων του θερμοκηπίου και στην αύξηση της ενεργειακής απόδοσης των αλιευτικών σκαφών,
- αναγκαία μέτρα προσωρινής και οριστικής παύσης αλιευτικών δραστηριοτήτων,
- στήριξη για την εκκίνηση επιχειρηματικής δραστηριότητας σε νέους αλιείς,
- επενδύσεις επί του σκάφους για την ανάπτυξη συμπληρωματικών δραστηριοτήτων (π.χ. τουρισμός),
- μέτρα παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών και συμπράξεων μεταξύ επιστημόνων και αλιείων,
- μέτρα επαγγελματικής κατάρτισης,

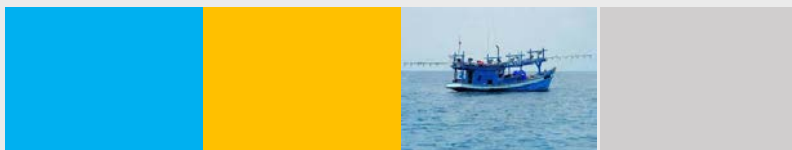
- κατασκευή, τοποθέτηση ή εκσυγχρονισμό στατικών ή κινητών εγκαταστάσεων για την προστασία και τη βελτίωση της θαλάσσιας πανίδας και χλωρίδας,
- εκπόνηση μελετών και ενέργειες παρακολούθησης και επικαιροποίησης σχεδίων προστασίας και διαχείρισης προστατευόμενων περιοχών,
- επενδύσεις σε εξοπλισμό που βελτιώνει την επιλεκτικότητα μεγέθους ή την επιλεκτικότητα είδους των αλιευτικών εργαλείων, που περιορίζει τις φυσικές και βιολογικές επιπτώσεις της αλιείας στο οικοσύστημα ή τον θαλάσσιο βυθό και μειώνει τα ανεπιθύμητα αλιεύματα εμπορικών αποθεμάτων ή άλλα παρεμπίπτοντα αλιεύματα,
- επενδύσεις σε εξοπλισμό για την προστασία των εργαλείων και των αλιευμάτων από θηλαστικά και πτηνά προστατευόμενα από την οδηγία 92/43/ΕΟΚ ή την οδηγία 2009/147/ΕΚ, καθώς και στήριξη συστημάτων για την αποζημίωση των ζημιών που προκαλούνται στα αλιεύματα από τα εν λόγω θηλαστικά και πτηνά,
- επενδύσεις βελτίωσης των υποδομών αλιευτικών λιμένων, τόπων εκφόρτωσης και ιχθυοσκαλών.
- επενδύσεις για την κατασκευή ή τον εκσυγχρονισμό αλιευτικών καταφυγίων,
- μέτρα στήριξης της αλιείας εσωτερικών υδάτων,
- μέτρα προστασίας της υδρόβιας πανίδας και χλωρίδας εσωτερικών υδάτων.

Η **Προτεραιότητα 2** αφορά στην προώθηση της ανταγωνιστικότητας των υδατοκαλλιεργειών και για το λόγο αυτό δεν αναλύεται στα πλαίσια του παρόντος εκπαιδευτικού υλικού. Επίσης, η **Προτεραιότητα 3** αφορά στην προαγωγή της εφαρμογής της ΚΑΛΠ και για τον λόγο αυτό η ανάλυση της έχει μικρό ενδιαφέρον για τους αλιείς.

Αναφορικά με την **Προτεραιότητα 4** «*Αύξηση της απασχόλησης και της εδαφικής συνοχής*» το ΕΠΑΛΘ περιλαμβάνει:

- δράσεις αύξησης της προστιθέμενης αξίας των αλιευτικών προϊόντων, προώθησης της καινοτομίας σε όλα τα στάδια της εφοδιαστικής αλυσίδας της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας, δια βίου μάθησης και στήριξης της διαφοροποίησης εντός ή εκτός των αλιευτικών δραστηριοτήτων (παράκτιος τουρισμός, ναυτιλία μικρών αποστάσεων κλπ),
- δράσεις βελτίωσης και αξιοποίησης των περιβαλλοντικών πλεονεκτημάτων των αλιευτικών περιοχών, προώθηση της κοινωνικής ευημερίας και της πολιτιστικής κληρονομιάς στις αλιευτικές περιοχές, περιλαμβανομένης της θαλάσσιας πολιτιστικής κληρονομιάς,
- ενέργειες διάδοσης βέλτιστων πρακτικών μέσω της διακρατικής και διαπεριφερειακής συνεργασίας,
- ενέργειες για την οργάνωση και αποτελεσματική λειτουργία των Ομάδων Τοπικής Δράσης Αλιείας (ΟΤΔ Αλιείας).

Αναφορικά με την **Προτεραιότητα 5** «*Προαγωγή της εμπορίας και της μεταποίησης*», το ΕΠΑΛΘ προβλέπει δράσεις που αφορούν:

- τη στήριξη της σύστασης οργανώσεων παραγωγών καθώς και των σχεδίων παραγωγής και εμπορίας αυτών,
- την αναζήτηση νέων αγορών και βελτίωση των όρων διάθεσης στην αγορά προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας,
- την προώθηση της ποιότητας και της προστιθέμενης αξίας των προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας (π.χ. πιστοποίηση, ιχνηλασιμότητα),
- τη διοργάνωση εκστρατειών γνωστοποίησης και προώθησης για τα βιώσιμα προϊόντα αλιείας και υδατοκαλλιέργειας.
- τη μεταποίηση προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας.

Προτεραιότητα 1

- Μέτρο 3.1.8.
- Μέτρο 4.1.20.
- Μέτρο 3.1.22.
- Μέτρο 6.1.10.

Προτεραιότητα 2

- Τα μέτρα αφορούν τις υδατοκαλλιέργειες

Προτεραιότητα 3

- Δράσεις που αφορούν τις συλλογή δεδομένων, έρευνες, ελλεγκτικούς μηχανισμούς

Προτεραιότητα 4

- Προγράμματα τοπικής ανάπτυξης με πρωτοβουλία των τοπικών κοινοτήτων - CLLD LEADER (LEADER Αλιείας)

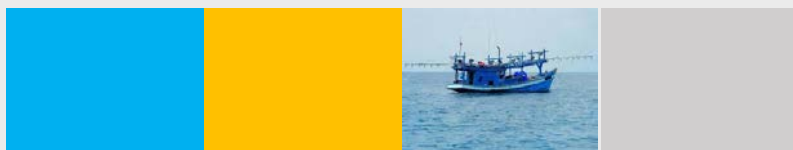
Προτεραιότητα 5

- Μέτρο 3.4.3
- Μέτρο 3.4.4

Προτεραιότητα 6

- Δράσεις που αφορούν την ενίσχυση εφαρμογής της Ολοκληρωμένης Θαλάσσιας Πολιτικής

Τέλος, η **Προτεραιότητα 6** αφορά στην προαγωγή της εφαρμογής της Ολοκληρωμένης Θαλάσσιας Πολιτικής και για το λόγο αυτό δεν αναλύεται περαιτέρω στον οδηγό αυτό.

Η υλοποίηση του ΕΠΑΛΘ ξεκίνησε ουσιαστικά το 2016 οπότε προκηρύχθηκαν τα πρώτα μέτρα, που όμως δεν αφορούσαν ιδιωτικές πρωτοβουλίες από αλιείς. Μέχρι το 2018 είχαν ενεργοποιηθεί 19 μέτρα, στα οποία εντάχθηκαν συνολικά 1028 πράξεις. Στη συνέχεια αναφέρονται συνοπτικά τα ενεργοποιημένα μέτρα του προγράμματος, των οποίων δικαιούχοι μπορούν να είναι αλιείς μικρής κλίμακας.

Μέτρο 3.1.8 – «Υγεία και Ασφάλεια»

Το μέτρο αφορά σε επενδύσεις επί του σκάφους ή σε επί μέρους εξοπλισμούς, υπό τον όρο ότι οι επενδύσεις αυτές δεν υπερβαίνουν τις απαιτήσεις του εθνικού ή ενωσιακού δικαίου και δεν αυξάνουν την αλιευτική ικανότητα του σκάφους.

Στόχος των ενισχυόμενων πράξεων είναι η βελτίωση της υγείας, της υγιεινής, της ασφάλειας και των εργασιακών συνθηκών των αλιέων. Οι ενισχυόμενες πράξεις περιλαμβάνουν τις εξής ενέργειες:

Ενέργεια 1: Βελτίωση της ασφάλειας των αλιέων επί των αλιευτικών σκαφών.

Αφορά στην εγκατάσταση στοιχείων όπως: σωσίβιες λέμβοι, υδροστατικοί μηχανισμοί ελευθέρωσης για σωσίβιες λέμβους, ατομικοί ραδιοσημαντήρες εντοπισμού, ατομικές συσκευές επίπλευσης (PFD), φωτοβολίδες, συσκευές ρίψης σχοιניού, συστήματα ανάκτησης μετά από πτώση ανθρώπου στη θάλασσα,

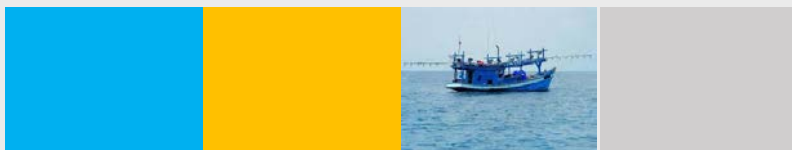
συσκευές πυρόσβεσης, θύρες πυρασφάλειας, βαλβίδες διακοπής στη δεξαμενή καυσίμου, ανιχνευτές αερίου και συστήματα συναγερμού αερίου, αντλίες υδροσυλλεκτών και συστήματα συναγερμού, στεγανές καταπακτές και θύρες, προστατευτικά μηχανημάτων όπως βαρούλκα ή τύμπανα περιέλιξης των διχτυών, διάδρομοι και κλίμακες από-επιβίβασης, εξοπλισμός ραδιοεπικοινωνίας και δορυφορικής επικοινωνίας, μηχανισμοί απασφάλισης για περιπτώσεις όπου τα αλιευτικά εργαλεία συναντήσουν υποβρύχια εμπόδια, κάμερες ασφαλείας και συσκευές οπτικής απεικόνισης, εξοπλισμός και στοιχεία που είναι απαραίτητα για τη βελτίωση της ασφάλειας του καταστρώματος.

Ενέργεια 2: Βελτίωση των συνθηκών υγείας των αλιέων επί των αλιευτικών σκαφών.

Αφορά στην αγορά και εγκατάσταση κιβωτίων πρώτων βοηθειών, αγορά φαρμάκων και συσκευών έκτακτης ανάγκης επί του σκάφους, παροχή υπηρεσιών τηλεϊατρικής, παροχή οδηγών και εγχειριδίων για τη βελτίωση της υγείας επί του σκάφους, εκστρατείες ενημέρωσης για τη βελτίωση της υγείας επί του σκάφους.

Ενέργεια 3: Βελτίωση της υγιεινής των αλιέων επί των αλιευτικών σκαφών.

Αφορά σε χρηματοδοτήσεις για την εγκατάσταση εξοπλισμού όπως: τουαλέτες και εγκαταστάσεις πλύσης, μαγειρεία και εξοπλισμός για την αποθήκευση τροφίμων, συσκευές καθαρισμού του νερού για παροχή πόσιμου νερού, εξοπλισμός

καθαρισμού για την τήρηση των συνθηκών υγιεινής επί του σκάφους, οδηγοί και εγχειρίδια για τη βελτίωση της υγιεινής επί του σκάφους.

Ενέργεια 4: Βελτίωση των εργασιακών συνθηκών επί των αλιευτικών σκαφών.

Αφορά στην εγκατάσταση στοιχείων όπως: κιγκλιδώματα επί του καταστρώματος, υπόστεγα επί του καταστρώματος, στοιχεία σχετικά με τη βελτίωση της ασφάλειας του θαλάμου επιβατών και με την παροχή κοινόχρηστων χώρων για το πλήρωμα, εξοπλισμό για τη μείωση της σκληρής χειροκίνητης ανύψωσης (με εξαίρεση τα μηχανήματα που συνδέονται άμεσα με τις αλιευτικές δραστηριότητες, όπως τα βαρούλκα), αντιολισθητική βαφή και ποδοπάτητες από καουτσούκ, μονωτικό εξοπλισμό (κατά του θορύβου, της θέρμανσης ή της ψύξης), εξοπλισμό για τη βελτίωση του εξαερισμού, ενδύματα εργασίας και προστατευτικό εξοπλισμό (όπως αδιάβροχες μπότες ασφαλείας), σήματα έκτακτης ανάγκης και σήματα ασφαλείας, ανάλυση και εκτιμήσεις κινδύνου για τον εντοπισμό κινδύνων για τους αλιείς τόσο στο λιμάνι όσο και κατά την πλοήγηση, οδηγούς και εγχειρίδια για τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας επί του σκάφους.

 Μέτρο 4.1.20 – «Ενεργειακή απόδοση και μετρίασμός της κλιματικής αλλαγής, επενδύσεις επί του σκάφους, έλεγχοι και συστήματα ενεργειακής απόδοσης, διερεύνηση της συμβολής των εναλλακτικών συστημάτων πρόωσης και του σχεδιασμού του κύτους».

Οι πράξεις που ενισχύονται στα πλαίσια του Μέτρου 4.1.20. αφορούν εξοπλισμό επί τους σκάφους, αλιευτικά εργαλεία, ελέγχους και συστήματα ενεργειακής απόδοσης και μελέτες.

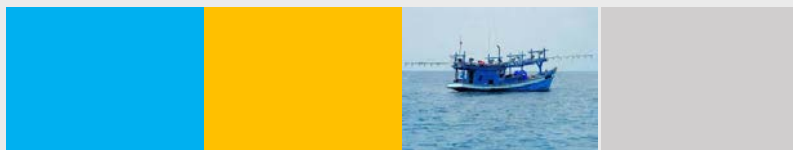
Στόχος των ενισχυόμενων δράσεων είναι να αμβλυνθούν οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής, με τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης των αλιευτικών σκαφών και τη μείωση της εκπομπής ρύπων ή αερίων του θερμοκηπίου. Οι ενισχυόμενες δράσεις περιλαμβάνουν τις εξής ενέργειες:

Ενέργεια 1: Βελτίωση της υδροδυναμικής του κύτους του σκάφους.

Αφορά σε επενδύσεις σε μηχανισμούς σταθερότητας, δαπάνες που σχετίζονται με τη χρήση μη τοξικών απορρυπαντικών όπως η επικάλυψη χαλκού ώστε να μειώνεται η τριβή, δαπάνες που σχετίζονται με τον μηχανισμό κίνησης πηδαλίου, δοκιμή στις δεξαμενές για τη διαμόρφωση βάσης με στόχο τη βελτίωση της υδροδυναμικής.

Ενέργεια 2: Βελτίωση του συστήματος πρόωσης του σκάφους.

Αφορά στην αγορά και εγκατάσταση στοιχείων όπως: ενεργειακά αποδοτικές προπέλες συμπεριλαμβανομένων των κινητήριων

αξόνων, καταλύτες, ενεργειακά αποδοτικές γεννήτριες όπως οι γεννήτριες που χρησιμοποιούν υδρογόνο ή φυσικό αέριο, στοιχεία πρόωσης με πηγές ανανεώσιμης ενέργειας (όπως ιστία, αετοί, ανεμόμυλοι, ανεμογεννήτριες ή φωτοβολταϊκά), μετατροπή κινητήρων ώστε να λειτουργούν με βιοκαύσιμα, δείκτες οικονομίας καυσίμων, επενδύσεις σε εξοπλισμό και ακροφύσια που βελτιώνουν το σύστημα πρόωσης, πρωραία συστήματα πρόωσης.

Ενέργεια 3: Αλιευτικά εργαλεία και αλιευτικός εξοπλισμός.

Αφορά δαπάνες για: αλλαγή από συρόμενα εργαλεία σε εναλλακτικά εργαλεία, τροποποιήσεις σε συρόμενα εργαλεία, εξοπλισμό παρακολούθησης συρόμενων εργαλείων.

Ενέργεια 4: Μείωση της κατανάλωσης ηλεκτρικής ή θερμικής ενέργειας.

Αφορά δαπάνες για τη βελτίωση των συστημάτων ψύξης, κατάψυξης ή μόνωσης για σκάφη κάτω των 18 μέτρων και δαπάνες για την ενθάρρυνση της ανακύκλωσης της θερμότητας εντός του σκάφους στην οποία περιλαμβάνεται η ανάκτηση και επαναχρησιμοποίηση της θερμότητας σε άλλες βοηθητικές εργασίες εντός του σκάφους.

Ενέργεια 5: Έλεγχοι και συστήματα ενεργειακής απόδοσης.

Ενέργεια 6: Μελέτες για τη διερεύνηση της συμβολής των εναλλακτικών συστημάτων πρόωσης και του σχεδιασμού του κύτους στην ενεργειακή απόδοση των αλιευτικών σκαφών.

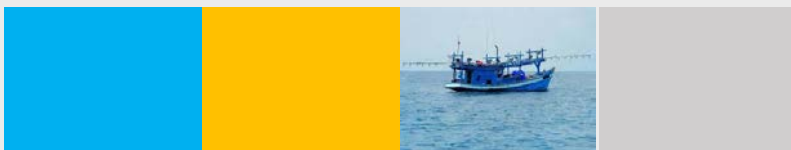

 Μέτρο 3.1.22 – «Προστιθέμενη αξία, ποιότητα των προϊόντων και χρήση των ανεπιθύμητων αλιευμάτων»

Το μέτρο αφορά σε επενδύσεις επί του σκάφους ή σε επί μέρους εξοπλισμούς, υπό τον όρο ότι δεν αυξάνουν την αλιευτική ικανότητα του σκάφους. Οι πράξεις που εντάσσονται στο μέτρο αφορούν σε επενδύσεις που προσθέτουν αξία στα προϊόντα καθώς και σε επενδύσεις επί του σκάφους για τη βελτίωση της ποιότητας των αλιευτικών προϊόντων.

Στόχος των ενισχυόμενων πράξεων είναι η διεύρυνση των δραστηριοτήτων των αλιέων επί του σκάφους και η ολοκληρωμένη διαχείριση των αλιευμάτων τους, με την επεξεργασία, την εμπορία και την άμεση πώλησή τους, καθώς και η βελτίωση της ποιότητας των αλιευτικών προϊόντων.

Οι δαπάνες που θεωρούνται επιλέξιμες στο Μέτρο 3.1.22. αφορούν στην κατασκευή νέων αποθηκευτικών ή ψυκτικών χώρων, στην αγορά και εγκατάσταση καινούργιων σύγχρονων μηχανημάτων και εξοπλισμού για την επεξεργασία των αλιευμάτων, στην αγορά εργαστηριακού εξοπλισμού, στην εγκατάσταση και εφαρμογή Συστημάτων Διασφάλισης Ποιότητας, στην επεξεργασία των υπολειμμάτων των προϊόντων αλιείας και των ειδών αλιείας, στην αγορά μικρού φορτηγού αυτοκινήτου κλειστού τύπου (βαν), με κλειστό ψυχόμενο χώρο και μόνιμη ψυκτική εγκατάσταση (μέγιστο ωφέλιμο φορτίο 1,5 τόνους), στην ανάπτυξη χώρων άμεσης εμπορίας για την πώληση και ενημέρωση του καταναλωτή κ.α.

Για τα μέτρα 3.1.8., 3.1.22. 4.1.20. είναι σημαντικό να γνωρίζω ότι:

- Δικαιούχοι των οικονομικών ενισχύσεων είναι φυσικά ή νομικά πρόσωπα, αλιείς ή ιδιοκτήτες αλιευτικών σκαφών, που ασκούν επαγγελματικά την αλιεία επί ενεργού αλιευτικού σκάφους.
- Πράξεις που σχετίζονται με την παράκτια αλιεία μικρής κλίμακας (σκάφη μικρότερα των 12 μέτρων που δεν χρησιμοποιούν συρόμενα εργαλεία) απολαμβάνουν μεγαλύτερο ποσοστό ενίσχυσης (80%).
- Δίνεται η δυνατότητα, σε ποσοστό 10% επί του συνολικού επιλέξιμου κόστους για κάλυψη τεχνικών εξόδων και απρόβλεπτων δαπανών, όπως αμοιβές για τη σύνταξη του φακέλου και την παρακολούθηση υλοποίησης της πράξης.
- Ημερομηνία λήξης υποβολής αιτήσεων στο Πληροφοριακό Σύστημα Κρατικών Ενισχύσεων (ΠΣΚΕ) ορίζεται η 15/11/2019.

Μέτρο 6.1.10 - «Οριστική παύση των αλιευτικών δραστηριοτήτων»

Το μέτρο αυτό έχει **στόχο** τον περιορισμό της αλιευτικής πίεσης με επιδοτήσεις για διάλυση σκαφών συγκεκριμένου τμήματος στόλου.

Δικαιούχοι του μέτρου είναι επαγγελματίες αλιείς που έχουν στην κατοχή τους αλιευτικό σκάφος για ένα τουλάχιστον έτος και οι νόμιμοι κληρονόμοι αυτών.

Το μέτρο αφορά αποκλειστικά στη θαλάσσια αλιεία και συγκεκριμένα τα σκάφη που χαρακτηρίζονται ως ενεργά, φέρουν μηχανή και αλιευτικό εργαλείο δίχτυα ή/και παραγάδια, ανεξαρτήτως του μήκους τους και εφόσον έχουν συμπληρώσει τουλάχιστον 10 έτη από την ημερομηνία έναρξης πλοών.

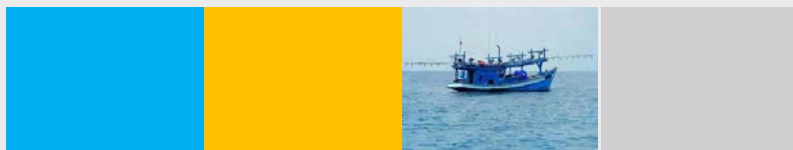
Το μέτρο αυτό δεν είναι στην παρούσα φάση ενεργό.

Σύμφωνα με την ετήσια έκθεση υλοποίησης του ΕΠΑΛΘ, 766 από τις 782 πράξεις που εντάχθηκαν στα διάφορα μέτρα του προγράμματος το 2017 αφορούσαν το Μέτρο 6.1.10.

Μέτρο 3.4.3 – «Μέτρα Εμπορίας»

Το μέτρο αυτό έχει **στόχο** τη βελτίωση της οργάνωσης της αγοράς για τα προϊόντα αλιείας και υδατοκαλλιέργειας.

Δικαιούχοι του μέτρου δεν είναι μεμονωμένοι αλιείς αλλά συλλογικοί φορείς όπως οργανώσεις παραγωγών αλιευτικών προϊόντων και προϊόντων υδατοκαλλιέργειας καθώς και ενώσεις οργανώσεων παραγωγών ή και διακλαδικές οργανώσεις αλιευτικών προϊόντων και προϊόντων υδατοκαλλιέργειας.

Στο μέτρο εντάσσονται **πράξεις** που αφορούν στην αναζήτηση νέων αγορών και βελτίωση των όρων εμπορίας (κυρίως όσον αφορά σε είδη που παρουσιάζουν προοπτικές εμπορίας, στα ανεπιθύμητα αλιεύματα και τα προϊόντα με χαμηλό αντίκτυπο ή βιολογικά προϊόντα), στην προώθηση της ποιότητας και της προστιθέμενης αξίας, στη διαφάνεια της παραγωγής, στην ιχνηλασιμότητα και στα οικολογικά σήματα, στα υπόδειγμα συμβάσεων και σε εκστρατείες ενημέρωσης και προβολής.

Καταληκτική ημερομηνία υποβολής προτάσεων για το Μέτρο 3.4.3. ορίζεται η 31/12/2021.

Μέτρο 3.4.4 - «Μεταποίηση προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας»

Στο μέτρο αυτό εντάσσονται **πράξεις** που αφορούν στην εξοικονόμηση ενέργειας ή στη μείωση των επιπτώσεων στο περιβάλλον, στη βελτίωση της ασφάλειας, της υγιεινής, της υγείας και των συνθηκών εργασίας, στη μεταποίηση των αλιευμάτων που δεν προορίζονται για ανθρώπινη κατανάλωση, στη μεταποίηση των υποπροϊόντων, στη μεταποίηση των προϊόντων βιολογικής υδατοκαλλιέργειας καθώς και νέα ή βελτιωμένα προϊόντα, διαδικασίες ή συστήματα διαχείρισης.

Το μέτρο αφορά τόσο στην **ίδρυση νέων μονάδων μεταποίησης** όσο και στον **εκσυγχρονισμό και τη μηχανολογική ή/και κτιριακή επέκταση υφιστάμενων μονάδων**.

Οι διαδικασίες μεταποίησης που εντάσσονται στο μέτρο αφορούν στην προετοιμασία και παρουσίαση των προϊόντων, που περιλαμβάνει τον τεμαχισμό σε φιλέτα, τη συσκευασία, την κονσερβοποίηση, την κατάψυξη, το κάπνισμα, το αλάτισμα, το μαγείρεμα, τη διατήρηση σε ξίδι, την αποξήρανση και την προετοιμασία των ιχθύων για την αγορά καθ' οιονδήποτε άλλο τρόπο.

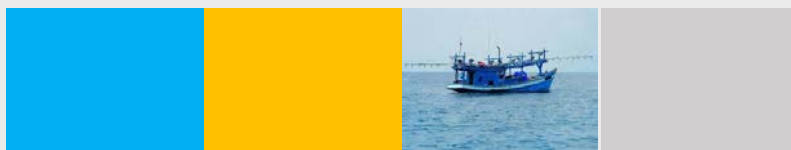
Δικαιούχοι του μέτρου είναι φυσικά ή νομικά πρόσωπα ή ενώσεις αυτών καθώς και συλλογικοί φορείς και λοιπές οργανώσεις. Ημερομηνία λήξης υποβολής αιτήσεων ορίζεται η 15/11/2019.

Προγράμματα τοπικής ανάπτυξης με πρωτοβουλία των τοπικών κοινοτήτων - CLLD LEADER (Leader Αλιείας)

Τα μέτρα χρηματοδότησης του Επιχειρησιακού Προγράμματος Αλιείας και Θάλασσας 2014-2020 που μέχρι τώρα έχουν παρουσιαστεί αφορούν μόνο στον τομέα της αλιείας και των υδατοκαλλιεργειών.

Στα πλαίσια της Προτεραιότητας 4 του ΕΠΑΛΘ έχουν όμως ήδη εγκριθεί από το 2016 και τα πολυτομεακά Προγράμματα Τοπικής Ανάπτυξης με Πρωτοβουλία των Τοπικών Κοινοτήτων (Community Led Local Development)- CLLD LEADER, τα λεγόμενα LEADER αλιείας.

Όπως έχει ήδη αναφερθεί, η αλιευτική δραστηριότητα εντοπίζεται στις νησιωτικές και παράκτιες περιοχές της χώρας, οι

οποίες σε ορισμένες περιπτώσεις εμφανίζουν μεγάλη εξάρτηση από αυτήν. Το γεγονός αυτό σε συνδυασμό με την έλλειψη σε βασικές υποδομές καθώς και με άλλα δημογραφικά συνήθως προβλήματα που εμφανίζουν οι περιοχές αυτές, δημιουργούν τις προϋποθέσεις για την ανάπτυξη μιας συνολικής τοπικής στρατηγικής για την κοινωνική και οικονομική ανάπτυξή τους και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων τους.

Η στρατηγική αυτή θα πρέπει να **στοχεύει** στην αειφόρο ανάπτυξη των επιλεγμένων περιοχών αλιείας και υδατοκαλλιέργειας, στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας αυτών, στην ανάπτυξη νέων θέσεων απασχόλησης, στην καλύτερη δυνατή αξιοποίηση των προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας και στην αύξηση της προστιθέμενης αξίας τους, στη διατήρηση του παράκτιου περιβάλλοντος και της πολιτιστικής κληρονομιάς και στη διαφοροποίηση της αλιευτικής δραστηριότητας.

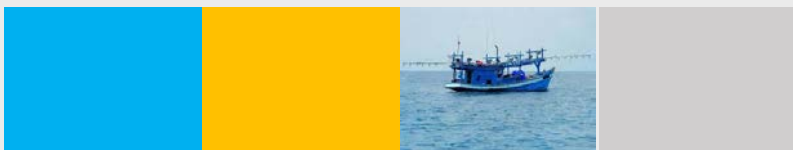
Βασικό χαρακτηριστικό των τοπικών στρατηγικών ανάπτυξης αποτελεί η «**από κάτω προς τα πάνω**» προσέγγιση με σαφή γεωγραφική αναφορά, που προσαρμόζεται στις τοπικές ανάγκες, συνθήκες και ιδιαιτερότητες και αξιοποιεί τα οικονομικά, κοινωνικά και περιβαλλοντικά πλεονεκτήματα της συγκεκριμένης γεωγραφικής περιοχής. Βασική προϋπόθεση για την εφαρμογή της είναι η συμμετοχή και συνεργασία τοπικών παραγόντων, τομέων παραγωγής και οικονομικών δραστηριοτήτων αλλά και η διαπεριφερειακή και διακρατική συνεργασία μεταξύ ομάδων σε αλιευτικές περιοχές, κυρίως μέσω της δικτύωσης και της διάδοσης βέλτιστων πρακτικών.

Οι τοπικές στρατηγικές ανάπτυξης σχεδιάζονται και υλοποιούνται με πρωτοβουλία των Ομάδων Τοπικής Δράσης – ΟΤΔ (Fisheries Local Action Groups – FLAGS), που αποτελούνται από αντιπροσώπους δημόσιων και ιδιωτικών τοπικών κοινωνικοοικονομικών συμφερόντων.

Σε ότι αφορά στην περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας το αντίστοιχο «Leader Αλιείας» έχει ήδη εγκριθεί από το 2016 και υλοποιείται από την ΟΤΔ «ΑΙΤΩΛΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ Α.Ε. Ο.Τ.Α.». Η πρόσκληση τόσο για τις δημόσιες όσο και για τις ιδιωτικές επενδύσεις αναμένεται μέχρι το τέλος του έτους. Περιοχή παρέμβασης του τοπικού προγράμματος είναι ο Δήμος Ναυπακτίας, ο Δήμος Ι.Π. Μεσολογγίου και η Τ.Κ. Αστακού.

Αν και η υλοποίηση του προγράμματος δεν έχει ακόμη ξεκινήσει, οι δράσεις που αναμένεται να περιλάβει, σε ότι αφορά στις ιδιωτικές επενδύσεις από αλιείς θα επικεντρώνονται στις εναλλακτικές και ειδικές μορφές τουρισμού όπου παρατηρείται και εντονότερο ενδιαφέρον από τους τοπικούς αλιείς, τη δημιουργία χώρων εστίασης και αναψυχής, την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας σε συμπληρωματικούς τομείς, και την αξιοποίηση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας για ίδια κατανάλωση. Άλλες δράσεις που θα αφορούν στις επενδύσεις στον τομέα της αλιείας αναμένεται να περιλάβουν τη δημιουργία και τον εκσυγχρονισμό βιοτεχνικών μονάδων αλιευτικών προϊόντων, και τη δημιουργία σήματος και πιστοποίησης προϊόντων.

Επίλογος

Η αλιεία αποτελεί παραδοσιακή δραστηριότητα για τις παράκτιες και νησιωτικές περιοχές της χώρας όπου προφέρει κύριο ή συμπληρωματικό εισόδημα σε χιλιάδες κατοίκους. Η αλιεία μικρής κλίμακας, που αφορά στο μεγαλύτερο ποσοστό του ελληνικού αλιευτικού στόλου, συμμετέχει σημαντικά στην ακαθάριστη προστιθέμενη αξία του κλάδου αλλά κυρίως στην απασχόληση και στη διατήρηση του κοινωνικού ιστού των αλιευτικών περιοχών.

Για την επίτευξη βιώσιμης αλιείας, που αποτελεί βασικό στόχο της Ευρωπαϊκής και Εθνικής πολιτικής, απαιτείται ενίσχυση των υποδομών, της έρευνας, της αγοράς, του ανθρώπινου και υλικού κεφαλαίου του κλάδου καθώς και συνεργασία μεταξύ των εμπλεκόμενων με τη δραστηριότητα φορέων, τόσο σε εθνικό όσο και σε τοπικό επίπεδο.

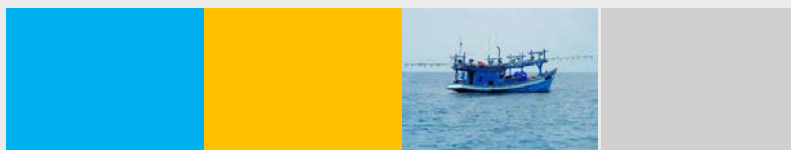
Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Αλιεία και Θάλασσα 2014-2020, αποτελεί κύριο χρηματοδοτικό εργαλείο για επενδύσεις στον κλάδο της αλιείας και μπορεί να αποτελέσει το όχημα για τη δημιουργία συνθηκών που θα ευνοήσουν τη βιωσιμότητα των αλιευτικών δραστηριοτήτων. Τα μέτρα που περιλαμβάνει καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα επενδύσεων που αφορούν τόσο στον εκσυγχρονισμό του στόλου όσο και στην ενίσχυση των υποδομών και της έρευνας.

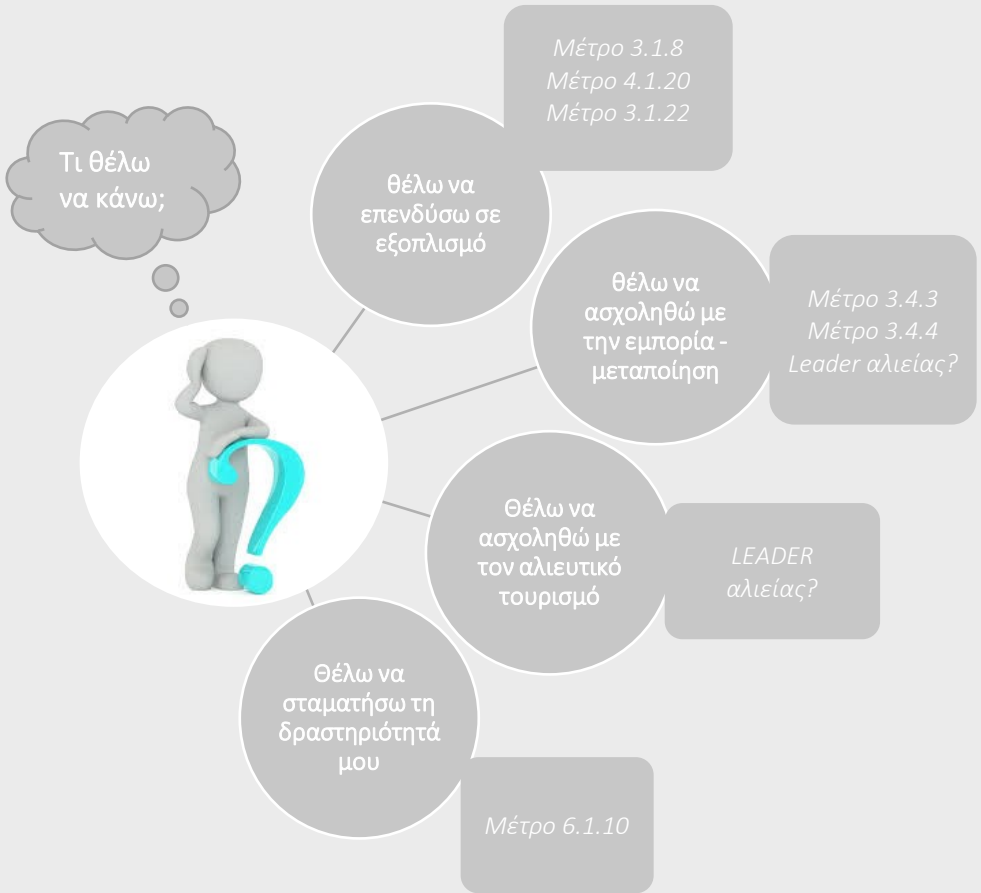
Παρόλα αυτά, η υπεύθυνη αλιεία που προάγει τη βιωσιμότητα του κλάδου και περιορίζει τις επιπτώσεις της δραστηριότητας στο

περιβάλλον, προϋποθέτει κυρίως την ορθή ενημέρωση και κατάρτιση των απασχολούμενων σε αυτή. Στον τομέα αυτό διαπιστώνονται σημαντικά ελλείμματα, κυρίως σε ότι αφορά προγράμματα εκπαίδευσης και κατάρτισης των αλιέων αλλά και διασύνδεσης της έρευνας με την παραγωγική βάση, που αν και προβλέπονται στο επιχειρησιακό πρόγραμμα δεν έχουν υλοποιηθεί.

Επιπλέον, είναι σημαντικό να επισημανθεί ότι, όπως προκύπτει από την ετήσια έκθεση του προγράμματος το μεγαλύτερο μέρος των απορροφήσεων αφορά στο Μέτρο 6.1.10 σχετικά με τη διάλυση αλιευτικών σκαφών. Επιπλέον, πολλά από τα μέτρα του ΕΠΑΛΘ παρουσιάζουν μειωμένη απορρόφηση ενώ κάποια άλλα δεν έχουν ακόμη ενεργοποιηθεί. Είναι σημαντικό να αναζητηθούν τα αίτια τόσο των καθυστερήσεων στην προκήρυξη των μέτρων όσο και της μειωμένης απορρόφησης των ενεργοποιημένων μέτρων ώστε να εξασφαλιστεί η απρόσκοπτη πρόσβαση των δικαιούχων στη χρηματοδότηση και η βελτίωση της δυναμικής του κλάδου. Τέλος, προτείνεται η σε τακτά χρονικά διαστήματα αξιολόγηση των αποτελεσμάτων από την υλοποίηση των ενεργών μέτρων όσον αφορά στη συμβολή τους σχετικά με την επίτευξη των στόχων της ΚΑΛΠ ώστε να γίνονται κατάλληλες αναπροσαρμογές και να τίθενται νέες προτεραιότητες εφόσον κρίνεται απαραίτητο.

Χρήσιμοι σύνδεσμοι

Κοινή αλιευτική πολιτική:

https://ec.europa.eu/fisheries/cfp_el

Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας:

https://ec.europa.eu/fisheries/cfp/emff_el

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Αλιεία και Θάλασσα 2014-2020:

<https://alieia.gr/>

- **Πρόσκληση για το Μέτρο 3.1.8. και το Μέτρο 4.1.20.**
https://alieia.gr/wp-content/uploads/2019/07/ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ-3.1.8-ΚΑΙ-4.1.20_2Η_5.7.2019-2.pdf
- **Πρόσκληση για το Μέτρο 3.1.22.**
https://alieia.gr/wp-content/uploads/2019/07/ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ_ΜΕΤΡΟ-3.1.22_2Η_5.7.19-1.pdf
- **Πρόσκληση για το Μέτρο 6.1.10.**
<https://alieia.gr/wp-content/uploads/2019/04/PROSKLISI-1-1.pdf>
- **Πρόσκληση για το Μέτρο 3.4.3.**
https://alieia.gr/wp-content/uploads/2019/07/ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ-3.4.3_ΕΜΠΟΡΙΑ-1.pdf
- **Πρόσκληση για το Μέτρο 3.4.4.**
https://alieia.gr/wp-content/uploads/2019/07/ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ-ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ-ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ-ΑΛΙΕΙΑΣ-ΚΑΙ-ΥΔΑΤΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ_2Η_5.7.2019.pdf

CLLD-LEADERΑιτωλικής Αναπτυξιακής

<http://www.aitoliki.gr/program>

